

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....		I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....		II
กิตติกรรมประกาศ.....		III
สารบัญ.....		IV
สารบัญตาราง.....		X
สารบัญภาพ.....		XI
บทที่		
1	บทนำ.....	1
	1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
	1.2 ความสำคัญของปัญหา.....	6
	2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
	3 ขอบเขตของการวิจัย.....	14
	3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	14
	3.2 ขอบเขตด้านประชากร.....	15
	3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา.....	16
	4 กรอบแนวคิดการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัย.....	16
	4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework).....	16
	4.2 สมมติฐานของการวิจัย (Hypothesis)	18
	5 คำถามการวิจัย (Question of research).....	18
	6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	18
	7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
2	การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
	1 ความหมายและประวัติความเป็นมาของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	21
	1.1 ความหมายของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	21
	1.2 ประวัติความเป็นมาของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	24

สารบัญ

บทที่		หน้า
2	1.3 ที่มาและสถานะของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	35
	1.4 ประวัติความเป็นมาของผู้ตรวจการแผ่นดินในประเทศไทย....	38
	2 ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	41
	2.1 ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	41
	2.1.1 ทฤษฎีว่าด้วย “รัฐ”.....	41
	2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจรัฐ.....	42
	2.1.3 ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน.....	45
	2.1.4 หลักประชาธิปไตย.....	50
	2.2 หลักการแบ่งแยกอำนาจ.....	59
	2.3 หลักนิติรัฐ (Legal State).....	61
	2.4 หลักนิติธรรม (The Rule of Law).....	68
	2.5 หลักการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ.....	74
	2.6 หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน.....	76
	2.7 หลักความเป็นอิสระ.....	80
	2.8 ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน ผู้ตรวจการแผ่นดิน หน่วยงาน ทางปกครองและปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง.....	81
	3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ผู้ตรวจการแผ่นดินของต่างประเทศและประเทศไทย.....	85
	3.1 แนวคิดการจัดตั้งและกฎหมายผู้ตรวจการแผ่นดินของ ต่างประเทศ.....	85
	3.1.1 รูปแบบของผู้ตรวจการแผ่นดินที่มาจากฝ่ายนิติบัญญัติ (Ombudsman) ของราชอาณาจักรสวีเดน.....	89
	3.1.2 รูปแบบของผู้ตรวจการแผ่นดินที่มาจากฝ่ายนิติบัญญัติ (Ombudsman) ของสหราชอาณาจักร.....	101
	3.1.3 รูปแบบของผู้ตรวจการแผ่นดินที่เป็นองค์กรอิสระ (Ombudsman) ของราชอาณาจักรเดนมาร์ก.....	104

สารบัญ

บทที่		หน้า
2	3.1.4 สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (The Office of the Ombudsman: OMB) ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์.....	110
	3.1.5 รูปแบบของผู้ตรวจการแผ่นดินที่มาจากฝ่ายบริหาร (Ombudsman) ของสหรัฐอเมริกา.....	113
	1) รัฐฮาวาย.....	113
	2) รัฐเนบราสกา.....	114
	3) รัฐไอโอวา.....	116
	3.1.8 รูปแบบของผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman) ของสาธารณรัฐฝรั่งเศส.....	118
	1) ผู้ไกล่เกลี่ยแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Mediator of the Republic of France).....	118
	2) ผู้พิทักษ์สิทธิ “LE DÉFENSEUR DES DROITS” ในระบบกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส.....	126
	3.2 แนวคิดการจัดตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของประเทศไทย.....	132
	3.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	135
	3.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.....	135
	3.3.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542.....	139
	3.3.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	146
	3.3.4 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552.....	149
	3.3.5 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.....	152
	3.3.6 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560.....	157
	3.3.7 หลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมาย.....	161
	4 วรรณกรรมและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง.....	165

สารบัญ

บทที่		หน้า
3	วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology).....	188
	1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research).....	188
	1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research).....	188
	1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview).....	191
	1.3 การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design).....	192
	1.4 พื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล.....	195
	2 การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล.....	195
	3 วิธีการจัดทำร่างกฎหมาย.....	195
	4 การรับฟังความคิดเห็น (Hearing).....	196
4	การพัฒนาอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	197
	1 สภาพการณ์ปัญหาและผลกระทบจากการใช้อำนาจหน้าที่ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	198
	1.1 อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	204
	1.2 ข้อจำกัดในการเข้าถึงผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	208
	1.3 กระบวนการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	212
	1.4 ผลของคำวินิจฉัยและสภาพบังคับของคำวินิจฉัยของ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องผูกพันให้องค์กรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องปฏิบัติตามและติดตามผลได้.....	213
	2 อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามกฎหมายไทย.....	215
	2.1 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยรัฐธรรมนูญ.....	216
	2.2 อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	221
	2.3 อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	235
	2.4 ผู้มีสิทธิร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	253

สารบัญ

บทที่		หน้า
4	2.5 ข้อแตกต่างของอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.....	254
	2.6 การสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	278
3	อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามกฎหมายต่างประเทศ.....	285
	3.1 อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในต่างประเทศ.....	286
	3.2 อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในต่างประเทศ และในประเทศไทย.....	305
	4 รูปแบบของกฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาอำนาจหน้าที่ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	312
5	กฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	319
	1 การจัดทำกรมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมกันออกแบบ (Participatory Design, Co-Design).....	320
	1.1 ขั้นตอนการเตรียมการ.....	320
	1.2 ขั้นตอนการดำเนินการ.....	324
	1.3 ประเด็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	325
	1.4 ผลของการทำ Co-Design ประชากรกลุ่มเฉพาะ.....	326
	1.5 ผลของการทำ Co-Design ประชากรกลุ่มผสม.....	334
	1.6 การเปรียบเทียบการพัฒนาอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน จากผลของการมีส่วนร่วมออกแบบของกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสม.....	343
	2 การเปรียบเทียบการพัฒนาอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน จากผลจากการวิจัยกับผลจากการทำ Co-Design.....	344
	3 การจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาอำนาจหน้าที่ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	346
	3.1 หลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมาย.....	346
	3.2 โครงสร้างกฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาอำนาจหน้าที่ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	350

สารบัญ

บทที่		หน้า
5	3.3 กฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน....	351
	4 การรับฟังความคิดเห็น (Hearing).....	358
	5 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ.2560 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	370
6	สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	376
	1 สรุปและอภิปรายผล.....	380
	2 ข้อเสนอแนะ.....	383
	2.1 แนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	383
	2.2 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย.....	383
	3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	383
	4 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน.....	384
	4.1 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	384
	4.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	384
	บรรณานุกรม.....	386
	ภาคผนวก.....	398
	ภาคผนวก ก. การสัมภาษณ์เชิงลึก (IN - depth Interview).....	399
	ภาคผนวก ข. การมีส่วนร่วมออกแบบ – ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-design).....	407
	ภาคผนวก ค. การรับฟังความคิดเห็น (Hearing).....	424
	ประวัติผู้เขียน.....	445

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	การเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญฯ.....	234
4.2	การเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	249
4.3	การเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญและตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน....	250
4.4	การเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในต่างประเทศ.....	303
4.5	การเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในต่างประเทศและในประเทศไทย.....	310
5.1	การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของประชากรกลุ่มเฉพาะ....	332
5.2	การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของประชากรกลุ่มผสม.....	342
5.3	การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของประชากรกลุ่มเฉพาะและประชากรกลุ่มผสม.....	344
5.4	การเปรียบเทียบการพัฒนาอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินประชากรกลุ่มเฉพาะและประชากรกลุ่มผสมจากผลจากการวิจัยกับผลจากการทำ Co-Design.....	345
5.5	ร่างแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560 พร้อมหลักการและเหตุผล.....	352
5.6	ผลจากการรับฟังความเห็นร่างกฎหมายที่นำไปปรับปรุงแก้ไข.....	362

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่	หน้า
5.1	การจัดทำ Co-Design..... 321
5.2	การอภิปรายและการนำเสนอตามประเด็น Co-Design ของประชากรกลุ่มเฉพาะ..... 322
5.3	การอภิปรายและการนำเสนอตามประเด็น Co-Design ของประชากรกลุ่มผสม..... 323
5.4	เลขประจำกลุ่มประชากรเฉพาะและกลุ่มประชากรผสม..... 324
5.5	การอภิปรายและการนำเสนอที่ประชุม..... 325
5.6	การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing)..... 358